

Mikes-kutatások

Mikes Kelemen irodalmi munkásságára vonatkozó szakirodalom a XVIII. sz. végétől jelentős mértékben megnövekedett. A liberális polgári irodalomtörténetírás, a pozitívizmus és a szellemtörténeti iskola képviselői mennyiségileg is számottevő tanulmánnyal szaporították a bibliográfiát. A Mikes-kérdés mégis megoldatlanul hagyományozódott a marxista irodalomtudományra. A kiadott Törökországi Levelek és a Mulatságos napok mellett kb. 6000 kéziratoldalt kitevő írása hevert napjainkig kiadatlanul. E mulasztás párosult a fel dolgozó munka fogyatékoságaival. Az örökül kapott Mikes-arckép a maga egészében helyesbítésre szorul.

Mivel évtizedek óta új kutatások alig folytak, a marxista irodalomtörténetírás kezdetben új értékeléssel és kritikával, de kellő fenntartás nélkül vette át a korábbi eredményeket. A felszabadulás után erőteljesen megindult kuruckori történeti—irodalmi kutatások, a készülő marxista szintézis keretében folyó XVIII. századi feltáró és értékelő munka, a realizmus vitája, a Rákócziival kapcsolatos vizsgálódás során Mikes írói működése is hangsúlyt kapott.

1955-ben *Szigeti József* kolozsvári irodalomtörténész adta ki a leveleskönyvet, új szempontokkal bővített, vitát kiváltó bevezetésével (ItK 1957. 4. sz.). Ugyanő tanulmányozza Mikes fordításait is a nemrég előkerült Kereszt királyi útja c. kötetéről kezdeményező, módszer tekintetében is figyelemre méltó dolgozat elkészítését tervezi. Paul Cernovodeanu bukaresti kutató Mikes moldvai és havasalföldi vonatkozású leveleit dolgozta fel tanulságos módon a *Les voyageurs étrangers sur la Roumanie* c. kiadás előtt álló kéziratában. *Kelemen József* a Nyelvtudományi Intézet munkatársa a kéziratok vízjeleinek és helyesírásának beható vizsgálatával ellenőrzi a korábbi megállapításokat a Levelek nyelvézeti vonatkozásainak rendszerezése, keletkezésének és a művek kronológiájának helyessége szempontjából. *Szabó T. Attila* és *Szigeti József* évek óta foglalkoznak egy Mikes-szótár elkészítésének tervével.

A feladatok és a vitás kérdések sűrűsödése következtében halaszthatatlanná vált a Mikes-szövegek régóta sürgetett teljes új kiadása, Mikes életművének monografikus feldolgozása.

A Mikes-kutatások tervét a társtudományok igényeit is szem előtt tartva, a régi magyar osztály 1957 decemberében vitatta meg és javaslata alapján az Intézet vezetősége 1958 januárjában iktatta a tervmunkák közé. A téma feldolgozására *Hopp Lajos* kapott megbízást. A feladat kettős: 1. Mikes Kelemen összes műveinek sajtó alá rendezése. 2. Ezzel párhuzamosan a Mikes-kérdés monografikus feldolgozása. Az új irányban végzett levéltári és kézirat-tári kutatások, az 1959-ben megtett kéthónapos erdélyi tanulmányút váratlanul érdekes eredményekkel gazdagította az eddigieket. A kiadás jegyzetapparátusa felöleli a legutóbbi évek friss termését is, kútforrásul szolgálva a további munkához.

A Mikes-munkálatokkal a régi magyar osztály három alkalommal foglalkozott. Legutóbb 1959 októberében a kritikai kiadás során felmerült szövegproblémákat és a kiadás végleges tervét vitatta meg. Az első két kötet, a Törökországi Levelek és az Epistolák (1741) sajtó alá rendezési munkálatai, a lektorálást is beleértve 1961 első felében befejeződnek. A kötetek kb. 40—50 ív terjedelműek. Az első kötet függeléke tartalmazza a kb. 450 egységből álló annotált Mikes-bibliográfiát, amely szakszerű felosztással (életrajz, műfaj, források, fordítások, kiadások, levelezés, külföldi irodalom, ikonográfia, Mikes a szépirodalomban, kézirati leltőhelyek stb.) megkönnyíti a részletkutatásokat.

Az első két kötet lektori munkáját Zolnai Béla és Kelemen József végzik. Kelemen József elsősorban a nyelvtudomány igényeinek megfelelő kritikai szöveg és jegyzetanyag kialakításához nyújt segítséget saját kutatási eredményeinek és tapasztalatainak érvényesítésével. Zolnai Béla, aki fél évszázad óta sürgette a kiadás megvalósítását, most örömmel és önzetlenül bocsátja a kiadás céljára a rendelkezésére álló széleskörű, értékes ismeretanyagot. Hazai György tudományos kutató a leveles könyv török vonatkozásait készíti el 1—2 ív terje-

delemben az I. kötethez. A harmadik kötetben kerül kiadásra többek között, a Szigeti József által 1960 januárjában Désen megtalált eddig ismeretlen autográf kézirat, a Kereszt királyi útja c. (1747) kötet is. A hatodik kötetrel zárulnak le 1965-ben a szövegek kiadásával kapcsolatos munkálatok.

A hat kötetes betűhív kiadás alapján sor kerülhet Mikes egész életművének irodalmi, nyelvészeti és történeti szempontú feldolgozására; mindenekelőtt a Törökországi Leveleknek az egész életműbe ágyazott értékelésére, helyesbítve számos korábbi feldolgozás egyoldalúságát, történetietlenségét és tévedését. A kiadatlan művek megjelenése lehetővé teszi Mikes nyelvének és helyesírásának máig hiányolt tudományos vizsgálatát, stílusának elemzését, fordítás-technikájának tanulmányozását. A fordítások is bizonyosságot tesznek Mikes európai műveltsége mellett, a korábban túlságosan is vallásos irányba eltolt, a világi tudomány elemeit elhanyagoló és meg nem értő elfogult véleményekkel szemben.

A monográfia kiterjed olyan megoldatlan kérdésekre is, mint Mikes ifjúkora, a magyar levélműfaj kérdése, a nemzeti hagyomány és a francia hatás, a janzenizmus, a barokk, Mikes és a felvilágosodás stb. Nem könnyű feladat a magyar széppróza szinte egyedülálló műfaji leleményének, a leveleskönyv sokat vitatott műformájának megfejtése. A monográfia egyes fejezeteinek elkészítéséhez részlettanulmányok szükségesek.

Így került 1958 májusában megvitatásra A levélműfaj kialakulása és fejlődése a XVII. századi francia irodalomban (Világirodalmi Figyelő 1958 3. 4. sz.). A korábban többféle-képpen, sőt helytelenül értelmezett műfaj mibenlétét tisztázta itt a szerző. Mint valószínű irodalmi minta egyik lehetőségeként felvetette a Mme de Sévigné és Bussy Rabutin levelezését, amely kilenc kiadásban jelent meg 1696—1717 között.

A magyar szakirodalomnak a leveleskönyv műfajára vonatkozó termése 1959-ben került feldolgozásra „A Törökországi Levelek műfaji problémái” c. dolgozatban (I. Osztály Közleményei XV. 1—2.). A tanulmány az osztályon élénk vitát váltott ki, bár a vita túlnyomórészt módszertani kérdésekre korlátozódott. Már itt felvetődtek a további kutatás újabb szempontjai, amelyek elsősorban Mikes leveleskönyvének régi művi koncepciójával (írói tudatosság, szerkezeti kérdés, művészi jelleg, irodalmi műveltség, a levelek keletkezésének folyamata, Mikes íróvá fejlődésének problémája) és a világnézeti kérdések tisztázásával, új életrajzi értékelés igényével kapcsolatban juttattak érvényre. E vitaszellem jegyében készült az 1958-ben megjelent Mikes-kiadás bírálata is (ItK 1960. 1. sz.).

1960-ban 4—5 éves tanulmányban egy száz esztendő óta elhanyagolt kérdés került vizsgálat alá: „Mikes misszilis levelei és a Mikes-kéziratok sorsa” címmel. A kutatás új számai érdekes dokumentumokhoz vezettek (Farkas Lajos-hagyaték, Aranka-gyűjtemény, Toldy—Mikó—Szabó Károly—Szilágyi Sándor-levelezés, Kulcsár-hagyaték, Mikes-család regesztruma) s újabb következtetésekre nyújtanak alapot a misszilisek hitelességére és a kéziratok hazakerülésére vonatkozólag. A dolgozat 1961-ben jelenik meg az Irodalomtörténeti Füzetek c. sorozatban.

A következő két évben készül el Mikes Kelemen ifjúkora c. több éves életrajzi tanulmány, a fellelt hiteles család- és gazdaságtörténeti okmányok felhasználásával, a genealógiai tévedések kiigazításával. Gyermekkorára, a kolozsvári évekre és későbbi moldvai tartózkodására vonatkozó részletekhez Szigeti József egyetemi docens folyamatban levő kutatása hoznak értékes anyagot. Az életrajz különös súlyt helyez a Rákóczi közvetlen környezetében eltöltött, a törökországi tartózkodást megelőző 1707—1717 közötti évekre, amelyeket a pozitívista álláspont képviselői jóformán teljesen elhanyagoltak.

A monográfia fejezeteinek írása a következő években folytatódik s 1964-ben fejeződnek be Mikes Kelemen új arcképének megrajzolásával (kb. 20 ív).

A több irányban folyó munka elősegítése és a kéziratok megóvása érdekében az MTA Könyvtára mikrofilmtára lefényképezte Mikes összes műveit, és Kolozsvárról is megkapta az ott levő kötet és a misszilisek kéziratának filmmásolatát. Az RNK kolozsvári egyetemi könyvtára részére pedig megküldte az itt található Mikes-művek felvételét.

H. L.

Bodnár György csehszlovákiai tanulmányútja

1960 április 20. és május 25. között öt hetes tanulmányutat tettem Csehszlovákiában: a Nyugat csehszlovákiai kapcsolatait kellett áttekintennem, hogy a remélhető adatokat és dokumentumokat is felhasználhassuk a folyóirat készülő „életrajzában”. Ennek érdekében sok várost, könyvtárat, kéziratárát kerestem fel és több íróval beszélgettem a Nyugatra vonatkozó emlékeiről. Pozsonyban vázlatosan átnéztem azokat a lapokat és folyóiratokat, amelyek a Nyugat nagy íróival kapcsolatban voltak és rokontörékvéseket szolgáltak. A pozsonyi volt evangélikus liceum és teológia könyvtárában Schöpflin Aladár diákkori irodalmi szereplésére találtam adatokat. Nyitrán a *Híd* című hajdani magyar kiadó levéltári hagyatéka felől igyekeztem tájékozódni. Természetesen meglátogattam Turócszentmártonban a Slovenska Maticát, amelynek kéziratárában értékes fordításokat és leveleket találtam kutatási területemre vonatkozólag (Stefan Krčmery hagyatékában és E. B. Lukač kéziratai között). Eperjesen Schöpflin Géza (Schöpflin Aladár öccse) hagyatékával foglalkoztam, Rozsnyón Vas László hozzátartozóit kerestem fel. Kassán a *Renaissance* nevű irodalmi társaság (a harmincas években működött) tevékenységéről igyekeztem képet kapni. Prágába az általános tájékozódás céljával mentem s a testvérintézeteket kerestem fel (Csehszlovák Irodalomtörténeti Intézet, Strahov-könyvtár, Szláv Intézet, Filozófiai Fakultás magyar szemináriuma, Egyetemi Könyvtár). Találkoztam Kaffka Margit cseh fordítójával s a készülő cseh nyelvű *Kakuk Marci* gondozójával. Természetesen igyekeztem betekinteni az egész csehszlovák kulturális életbe s így sok olyan hasznos tapasztalatot is szereztem, amely nem kapcsolódik közvetlenül kutatási területemhez.

B. Gy.

Hopp Lajos tanulmányútja a Román Népköztársaságban

Az 1959. november 23 és 1960. január 23 között kéthónapos tanulmányutam során intézeti témámhoz, Mikes Kelemen összes művei sajtó alá rendezésének, és az ezen alapuló monográfiának munkálataihoz gyűjtöttem anyagot. Kutatásaim kiterjedtek Mikes geneológiai, életrajzi vonatkozásaira, a kézírataival, misszilis leveleivel kapcsolatos problémákra, a bibliográfia kiegészítésére, a román és a romániai magyar irodalomtörténeteszek Mikessel foglalkozó tanulmányaira. Munkámat a benyújtott munkaterv és a Bukarestben összeállított program szerint végeztem a következő útvonalon: Bukarest—Csernavoda—Constantza—Bukarest—Brassó—Sepsiszentgyörgy—Zágon—Kolozsvár—Marosvásárhely—Gyulafehérvár—Kolozsvár—Jasi—Bukarest. Utam eredményei az alábbiak:

A kolozsvári egyetemi könyvtár kéziratárában előkerült a múlt század 80-as évei óta lappangó kötet: Jelzete: 481. Bujdosó Mikes Kelemen Keresztnek királyi útja. XVIII. sz. magyar kézirat, ivr. 2r 191 lev. Az első vizsgálat alapján Szigeti József kolozsvári irodalomtörténésszel megállapítottuk, hogy nem Mikes kezeírása, hanem másolat. (1960 januárjában Szigeti József Désen megtalálta az eddig teljesen ismeretlen eredeti példányt!) A két kézirat filmmásolata az MTA K. mikrofilmtárában.

Az RNK Akadémiája kolozsvári Történelmi Levéltárában, (volt EM Ivt.) Dani János levéltáros szerencsés felfedezése nyomán bukkantam rá Mikes egyetlen autográf misszilis levelére, amelynek alapján Toldy annak idején a Törökországi Levelek hitelességét megállapította: G. Mikes Istvánhoz. Constancinápoly 5. jan. 1759. Mellette Mikes István válaszában fogalmazványa Kemény László gubernátor lectájával. A levél a múlt század hatvanas évei óta lappangott. Ezenkívül előkerültek Mikes misszilis leveleinek különböző másolatai, valamint a misszilikkel kapcsolatos eddig közöletlen anyag a Mikó Imre, Szabó Károly és Aranka György levelezéséből. (Toldy Ferenc, Mikes János, Szilágyi István stb.) Az összegyűjtött forrásanyag alapján ellenőrizni lehet Toldynak a Törökországi Levelek hitelességét eldöntő vizsgálatát. Hamarosan feldolgozásra kerül a Mikes irodalom egyik legelhanyagoltabb kérdése, a misszilikész problematikája, különös tekintettel a szövegűsége és a hitelessége. A misszilikész filmmásolata az MTA K. mikrofilmtárában.

Mikes mellképe. Lelehelként legutóbb Keresztury Dezső irodalmi képeskönyvében a Sepsiszentgyörgyi Múzeumban szerepelt. Ott azonban nem tudtak a kép hollétéről. Kolozsvárt a volt EM levéltárban került elő, ahol jelenleg őrzik. Odakerülésének körülményeiről és időpontjáról nincs biztos tudomásunk. Színes negatív készült róla az MTA K. mikrofilmtára részére. A Mikes kép történetének, eredetiségének problémájával Szigeti József jeles Mikes kutató foglalkozik. Kolozsvárt a volt Kat. Liceum könyvtárában az emeleti díszteremben van Mikes Kelemen mellszobra, ismeretlen szobrász alkotása.

Számos értékes adattal egészítettem ki a Mikes bibliográfiát román és romániai magyar tanulmányokból. Többek között felhasználtam Paul Cernovodeanu Histoire de Bucarest d'après les descriptions des voyageurs étrangers. Vol II. le XVIIIes. még kéziratban levő bibliográfiájának Mikesre vonatkozó részeit.

A feltárt kéziratok források alapján Szigeti Józseffel közösen ellenőriztük a Mikes familia geneológiáját, kiigazítva Kőváry, Nagy Iván, Kempelen tévedéseit, megállapítva a hozzávetőleg pontos származási táblázatot. Némely felfedett életrajzi vonatkozás nyomán Szigeti József folytatja tovább a levéltári kutatásokat, különös tekintettel Mikes gyermekkorára és kolozsvári diákéveire.

Zágoni utamon megállapítottam Mikes szülőfalujának pontos helyrajzát, s alaposan megismertem a helység településének történetét. Ebben nagy segítségemre volt Farkas Miklós iskolaigazgató és a helyi tanács titkára. Mikes szülőházának helyén 1958-ban új, magyar—román feliratú emléktáblát emelt a község néptanácsa.

A korábban felmerült Mikes szótár tervét Szabó T. Attila és Szigeti József továbbra is napirenden tartják s remélhetőleg a közeli években sor kerül majd megvalósítására. A kutatások elősegítésére az MTA Könyvtára mikrofilmtára megküldte az RNK Akadémiája kolozsvári Történeti Levéltára részére Mikes összes műveinek filmmásolatát.

Munkám során kezembe akadt néhány XVIII. századi verses kézirat pl. Köszöntő versek, millyek irattattak méltóságos Ugron István tiszteletire. „Ujjuljon Szivednek felserdült orája.” — Az csillagos ég. 1739. Bartsai Bartsai János Úr neve napjára „Uj Tsillag támadt fel, ma a magass Égen”. — Tekéntetes Biolosné Aszonyom bucsuztatása” „Siralmos embernek utolsó orája”. — Bethlen Miklós 1712. júl. 31. levele, Hermányi Dienes József gr. Teleki Ádámhoz 1753. IX. 13 és 1753 IX. 22. levele. — Alexander Rex verses dráma, 8 lev. szerzője még ismeretlen. (Dani János szerint I. Pataki Sámuel kézírásával.)

Külön köszönettel tartozom mindazok segítségéért akik tanulmányutam folyamán kutatásaimat úgy támogatták, hogy új szempontokat is meríthettem további munkámhoz, Jancsó Elemérnek, Szigeti Józsefnek, Balogh Edgárnak, Dani Jánosnak, Bustya Endrének, Paul Cernovodeanu bukaresti kutatónak és N. J. Popa-nak a jasi egyetem francia tanszékvezető professzorának és Vacile Canerache-nak a Constantzai Múzeum igazgatójának. Ezúton is ismételten köszönetet mondok kísérőimnek Engel Károly és Abafáy Gusztáv elvtársaknak. Közreműködésük és segítségük hozzájárult munkám eredményességéhez.

Az akadémiai és egyetemi, könyvtári és levéltári látogatások és megbeszélések során tájékozódást szerezhettem a romániai marxista irodalomtudomány helyzetéről, több alkalommal számoltam be az MTA Irodalomtörténeti Intézetének munkájáról. H. L.

Horváth Károly tanulmányútja Csehszlovákiában

Tanulmányutam 1960. április 20. és május 24. között öt hétig tartott.

Feladatomban Madáchra és Vörösmartyra vonatkozó emlékek, dokumentumok, műfordítások felkutatása volt Csehszlovákia területén. Az első hetet Pozsonyban töltöttem, az ottani könyvtárakban, levéltárakban dolgoztam. Utána Középszlovákia városait kerestük fel, így voltunk Bajmócon, Radványban, Besztercebányán, Losoncon, Rimaszombaton, Kékkőn. E városok levéltáraiban kerestem Madáchra és Vörösmartyra vonatkozó anyagot, az eredmény Besztercebányát és részben Losoncot kivéve negatív volt. Alsó-Sztrégován a Madách-kastélyban több ízben megfordultam. Erről a legellentéesebb híresztelések éltek a köztudatban. Egyes híradások arról szóltak, hogy a volt Madách-kastély a háború alatt teljesen tönkrement, és ott semmiféle Madách-anyag sem található. Ezzel szemben Emó Bohuš szlovák író a Kultúrny Život 1957. évi július 13-i számában ismeretlen kéziratokról, ki nem adott Madách-levelekről tett említést. A helyzetet mindenképpen meg kellett vizsgálni.

Az eredmény a következő volt. A Madách-kastély a második világháború alatt valóban harcok középpontjába került és erősen megrongálódott. A háború után Bafel Zoltán, a helybeli szlovák iskola igazgatója vette gondjaiba a kastélyt; külsőleg teljesen helyreállította eredeti mivoltában, a teljesen kiürült, kifosztott termekben pedig iskolát rendezett be. Most is iskola működik a kastélyban. Bafel hozzálátott a háború alatt szétszóródott Madách-emlékek összegyűjtéséhez is. Most a közeli Kishalomban működik, de változatlanul figyelemmel kíséri a Madách-emlékek sorsát.

Losoncon megbeszélést folytattam a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete helyi szervezetének vezetőivel, megtudtam, hogy ők már folytattak tárgyalásokat a sztrégovai helyzetről. Ezek eredményeként a körzeti és helyi Národný Výbor a Madách-kastélyt nemzetközi jelentőségű műemléknek nyilvánította, és határozat van rá, hogy a jövő évben magyar és szlovák nyelvű emléktábla kerüljön falára. A Madách hamvait magában rejtő kriptá is megrongálódott a harcok idején, ezeknek a károknak a helyreállítását is elhatározták.

Sztrégován új iskola épül, kb. egy év múlva lesz kész, ekkor sor kerül a Madách-kastély múzeummal való átalakítására. A kastélyról, a Madách-mauzoleumról és Madách élete szempontjából nevezetesebb helyekről fényképeket, alaprajzot készítettem.

Battel Zoltán, főleg pedig Fitzekné Reinchartdt Alice, a költő Besztercebányán élő dédunokája több a költőre, még inkább családjára és közvetlen környezetére vonatkozó fényképet, dokumentumot őriz. Ezekről, szíves engedélyükkel, fotokópiákat készítettem. Sztrégován, Kékkőn és Besztercebányán a költőre és családjára vonatkozó szóbeli hagyományokat gyűjtöttem. Eredeti Madách-kéziratot csak egyet találtam, a költő egy ismeretlen levelét, melynek fotokópiáját Lackóné Kiss Ibolya író, Madách feleségének életírója szívességéből magammal hoztam. Kiss Ibolyát is felkerestem Liptószentmiklóson, és megbeszéléseket folytattam vele az általa gyűjtött, főként Madách családjára vonatkozó anyag publikálására vonatkozólag.

Besztercebányán az itt 1903 és 1918 közt működött Madách társaságról találtam több érdekes adatot — a városi levéltárban — melyek több szempontból megvilágítják ennek az irodalmi társaságnak induló később általános kultúregyesületnek a tevékenységét.

Hosszabb időt töltöttem Turócszentmártonban, ahol a Slovenská Matica levéltárában és könyvtárában dolgoztam. Stefan Krčmery több kiadatlan Madách-fordításának gépirata került itt elő, lírai verseknek és a *Férj és nő* c. dráma első felvonásának szlovák műfordítása. Több eddig számon nem tartott Vörösmarty-fordítást is találtam. Hasonlóképpen összegyűjtöttem szlovák folyóiratokból a *Szózat* első szlovák fordításaival kapcsolatos vita anyagát. A Maticából Baróti Szabó Dávid egyik ismeretlen kéziratának fényképmásolatát is magammal hoztam, továbbá az ott őrzött XIX. század eleji kéziratok versgyűjteményeket is tanulmányoztam.

Utam utolsó hetét Prágában töltöttem. Itt a Cseh Irodalomtörténeti Intézetben, a Szláv Intézetben és az egyetem magyar szemináriumának vezetőivel folytattam megbeszéléseket, főként textológiai kérdésekről és a XIX. századi magyar klasszikusok csehországi megismertetése körüli problémákról.

A Szlovák Tudományos Akadémia, a Szlovák Irodalomtörténeti Intézet, az említett prágai intézmények és a szlovákiai helyi könyvtárak és archívumok vezetői a legmesszebbmenő segítőkészséggel támogattak munkámban.

H. K.

Illés László tanulmányútja a Német Demokratikus Köztársaságban

1960. április 11-től június 30-ig tartózkodtam az NDK-ban. Tanulmányutam célja a két háború közötti idő németnyelvű magyar proletáriródmának kutatása volt. Kutatásaimat az MTA és a Kulturkapcsolatok Intézetének megbízásából végeztem s így vendéglátóim a Deutsche Akademie der Wissenschaften és a Ministerium für Kultur voltak.

Kutatómunkát az alábbi helyeken ill. intézményeknél végeztem: *Berlinben*: Deutsche Staatsbibliothek; Bibliothek des Instituts für Marxismus—Leninismus beim ZK der SED; Institut für Gesellschaftswissenschaften beim ZK der SED, Zentralarchiv der Akademie der Künste; Deutsches Zentralarchiv (Potsdam); Johannes R. Becher-Archivum (Berlin-Niederschönhausen); Finnisch-ungarisches Institut der Humboldt Universität zu Berlin. *Drezdában* Sächsisches Landeshauptarchiv; Sächsische Landesbibliothek; Museum für Geschichte der Dresdener Arbeiterbewegung; *Halleban*: Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt; *Lipcseben*: Deutsche Bücherei; Arbeitsgruppe zur Erforschung der proletarisch-revolutionärer Literatur in Deutschland; Institut für Volkskunsthochforschung — Arbeitsgruppe zur Erforschung der kulturellen Traditionen der Arbeiterbewegung.

Mivel a németországi magyar proletáriródalom területén aránylag kevés kutatás folyt eddig, arra törekedtem, hogy a teljes magyar emigráció munkásságáról szerezsek áttekintést. E cél érdekében átnéztem mintegy félszáz folyóirat, ill. újság kb. 180 évfolyamát, valamint összeállítottam egy könyvlistát a magyar szerzők tollából származó, közel 150 kötetről. A lapokból és folyóiratokból több mint 1000 bibliográfiai adatot vettem fel. A könyvpublikációk kisebb része, a folyóiratok és lapok közléseinek nagyobb része eddig ismeretlen volt előttünk. A németnyelvű magyar proletáriródalom fontosabb személyiségei az alábbiak voltak: Balázs Béla, Barta Lajos, ifj. Barta Lajos, Barta Sándor, Fogarasi Béla, Gábor Andor, Gergely Sándor, Gyetvai János, Hágy Gyula, Hidas Antal, Illés Béla, Kahána Mózes (Téritő Pál), Karikás Frigyes, Kemény Alfréd (Durus), Komját Aladár, Lékai János (John Lassen), Lukács György, Matheika János, Máca János, Leitner Mária Lengyel József, Révai József, Réz Andor, Szucsich Mária, Zalka Máté; a Németországban kisebb szerepet játszottak közt: Biró Károly, Bolgár Elek, Egri Lajos, Faludi Iván, Földes Jolán, Karr (Kádár) Erzsébet, Katz Lipót, Kenyeres Júlia, Kulka György, Kulcsár Ilse, Lányi Sarolta, Madarász Emil, Sas László, (Lehotai Sándor), Sinkó Ervin, Uitz Béla, stb.

A németországi megjelenéseken kívül kiterjesztettem kutatásaimat a Szovjetunióban, Ausztriában, Csehszlovákiában, Svájcban és Franciaországban megjelent németnyelvű sajtótermékekre is. Az utóbbi államokban megjelent folyóiratok azonban igen hiányosak az NDK könyvtáraiban. A Ministerium für Kultur, a Deutsche Bücherei, a berlini Párttörténeti Intézet, a Staatsbibliothek és a Finn-ugor Intézetben Prof. Dr. Szent-Iványi Béla nagylelkűsége folytán lehetővé vált számomra a felkutatott anyag egy részének mikrofilmzése. Az ismeretlen és nagy jelentőségű kisebb terjedelmű regényeken kívül filmre vétettem igen sok verset, novellát, publicisztikai anyagot, vitacikket, stb. Bő válogatásban filmeztettem a korabeli irodalmi és kulturális élet jobb megértése szempontjából nélkülözhetetlen nem magyar szerzőktől származó anyagokat is. Így kb. 2200 oldalnyi szöveget sikerült filmre vétetnem, ami becslésem szerint az egész anyagnak talán felét teszi ki, a nagyobb terjedelmű regényeket nem számítva. A kutatás folytatása esetén elengedhetetlen, hogy Akadémiánk a mikrofilmzésre is adjon anyagi eszközöket a kutatóknak, valamint, hogy viszonyozza a német intézmények önzetlen nagylelkűségét.

A német proletárirői mozgalmon belül (a magyar írók egy része a Szovjetunióban is e szervezet tagja volt) tevékenykedő magyar írók munkásságának jobb megértése érdekében tanulmányoztam azt a feltáró és elméleti munkát is, amelyet e korszakot illetően a különböző német tudományos intézményekben végeznek. A szocialista irodalom hagyományainak feltárása terén igen kedvező körülmények közt archívumok, kutatóintézetek sora, egész kutatói gárda dolgozik az NDK-ban.

Kutatásaim mellett néhány intézetünket érdeklő ügyben is igyekeztem eljárni. Így jelentősen sikerült előrevinni a németországi magyar proletáriróadalom: bibliográfiája elkészítésének ügyét. Meglátogattam több olyan személyt, akikkel intézetünk korábbi kapcsolatban állt (Erwin Strittmatter, H. Holzhauser, Edgar Kirsch, Joachim Müller, Henrik Becker, Frau Ingeborg Spriewald, H. Pohrt s mások). A kutatóintézeteken kívül kulturális intézményeket is felkerestem. Készülő ún. proletárkötetünk elhelyezéséről az Aufbau Verlaggal; munkatársaink weimári utazásának előkészítéséről a berlini Staatssekretariatnál és a weimari intézettel; munkatársaink írásainak elhelyezéséről pedig a Deutsche Literaturzeitung szerkesztőjével tárgyaltam. Megbeszélést folytattam az Akadémián az intézeti terveinkben szereplő magyar-német irodalmi kapcsolatokról szóló tanulmánykötetünk ügyében. Tanulmányoztam a lipcei írófőiskola munkásságát.

Munkám a feltárt anyagot illetően talán hasznosnak tekinthető, azonban az anyag igen nagy voltára való tekintettel befejezettnek semmiképpen sem.

I. L.

Klaniczay Tibor római tanulmányútja

A Magyar Tudományos Akadémia kiküldetésében, egyhónapos ösztöndíjjal 1960. június 25-től, július 25-ig tartózkodtam Olaszországban, túlnyomórészt Rómában. Feladatomban elsősorban a Zrínyi Miklós készülő kritikai kiadásával kapcsolatos különböző munkák elvégzése volt. Ezeket elvégeztem, közelebbről az alábbiakat: A Biblioteca Nazionale és a Biblioteca Casanatense anyagában megkerestem Zrínyi prózai műveinek azokat a forrásait, melyek Magyarországon nem voltak megtalálhatók, s melyek szövege a kritikai kiadáshoz nélkülözhetetlen. Így Pietro Mattei, Vincenzo Buonaccorsi, Maiolino Bissaccioni, Scipione Ammirato, Lelio Savorgnano és Vittorio Siri műveit, s tisztáztam Zrínyi Vitéz Hadnagyának, illetve Mátyás tanulmányának a XVII. századi olasz szerzőkhöz való viszonyát. Ezen túlmenően, ugyancsak a kritikai kiadás érdekében meghatároztam Zrínyi könyvtárjegyzékének számos eddig még nem azonosított tételét, aminek a révén most teljesebb képet nyerhetünk Zrínyi olvasmányairól. E konkrét könyvtári munkák mellett, igyekeztem tájékozódni a reneszánsz és barokk korra vonatkozó újabb olasz szakirodalom felől, s össze is állítottam azoknak a legfontosabb új, s nálunk még ismeretlen műveinek a jegyzékét, melyeket Intézetünknek majd meg kell szereznie. A nyári időszak miatt személyes tudományos kapcsolatok kiépítésére kevésbé volt módomban, sikerült azonban megismerkednem *Enrico Castelli* professzorral, a Centro Internazionale degli Studi Umanistici elnökével. Castelli szívesen vennie a magyar tudósok bekapcsolódását a Centro munkájába, részvételmüket a kongresszusokon, s megígérte, hogy a jövőben ezekről a Magyar Tudományos Akadémiát, illetve Intézetünket értesíteni fogja.

Római tanulmányutamban során az Accademia d'Ungheria biztosított otthont, lehetővé téve munkám zavartalan végzését. A néhány éve újból működő római magyar Accademia a jövőben nagy szerepet tölthet be a magyar és olasz irodalomtörténezek kapcsolatainak kiépítésében és az Itáliában elvégzendő magyar irodalomtörténeti kutatások előmozdításában. Ezekről a kérdésekről megbeszélést folytattam *Merényi* elvtársal, az Accademia igazgatójával. Sajnos az Accademia jelenlegi státusban levő munkatársai között senki sincs, aki irodalommal foglalkoznék, s ezért igen helyeselhető *Merényi* elvtársnak az a javaslata, hogy az

Accademia személyzete minél előbb egészüljön ki egy irodalommal-irodalomtörténettel foglalkozó szakemberrel, vagy legalább is állandóan tartózkodna ott — egymást váltva — hosszabb ideig (egy évig, vagy félévig) egy-egy irodalomtörténész ösztöndíjas. Kívánatos, hogy az Intézet és a Magyar Tudományos Akadémia ezt a nagy jelentőségű tervet minél határozottabban támogassa.

K. T.

Nyíró Lajos párizsi tanulmányútja

1960 januárjában egyhónapos tanulmányúton voltam Párizsban. Többrendű feladatot tűztem magam elé. Jelentékenyen kibővítettem az orosz forradalmi demokraták tragikumelméletéről készülő disszertációm bibliográfiáját. A francia irodalomtudomány művelői ugyanis sokat foglalkoztak és foglalkoznak a tragikum elvi kérdéseivel, s mivel Belinszkijnél, de éppúgy Csernisevszkijnél és Dobroljubovnál Shakespearenek nem kis szerepe volt esztetikájuk alakulásában, tanulmányoztam Shakespeare franciaországbeli fogadtatását s a drámái körül lezajlott szenvedélyes vitákat. Az orosz forradalmi demokraták magyarországi és külföldi fogadtatása szempontjából igen érdekes az ezzel kapcsolatban felmerülő nihilista mozgalom problémája. A franciák több monográfiát is írtak e kérdésről, melyeket sikerült most megismernem (pl. Armand Coquart: Dmitri Pisarev (1840—1868) et l'ideologie du nihilisme russe, 1946; Henri Granjard: Ivan Tourguénev et les courants politiques et sociaux de son temps, 1954.).

Igyekeztem betekintést nyerni a francia irodalomelméleti kutatások, valamint az összehasonlító irodalomtörténettel kapcsolatos elvi problémák jelenlegi helyzetébe. E célból felvettem a kapcsolatot e tudományág egyik specialistájával, Jacques Voisine professzorral, akinek a hatékony segítségével igen hasznos bibliográfiát állítottam össze, s aki megnevezte azokat a holland és más nemzetiségű tudósokat is, akikhez további felvilágosításért fordulhatok. Külön hálás vagyok neki, hogy komoly forrásokra mutatott rá a tragikum kérdésének tanulmányozásához s Franciaországból való visszatértem óta is újabb anyagot juttatott el nekem a tragikum-kérdésről. Az Akadémia megbízásából tárgyaltam vele a magyar irodalomtörténetészeknek az utrechti összehasonlító irodalomtörténeti kongresszuson való részvételéről is.

Módomban állt több irodalomtörténéssel személyes kapcsolatot is kiépítenem. Ebben nagy segítségemre volt Louise Mamiac, a France-Hongrie c. folyóirat szerkesztője. Többek közt felkerestem az Europe c. folyóirat főszerkesztőjét, Pierre Abraham-ot, akivel elbeszélgettem a francia irodalom és irodalomtudomány helyzetéről. Megtudtam tőle, hogy terveik szerint egy teljes számot szentelnek a magyar irodalomnak. Továbbá megismerkedtem Francis Cohen-nel is. Találkoztam Claude Frioux fiatal szlavista tudóssal, aki intenzíven foglalkozik Majakovszkij költészetével és a 20-as években kialakult szovjet kritikai élettel. Az Etudes Russes et Soviétiques c. folyóirat szerkesztőségének egyik aktív tagja. Vele elbeszélgettünk a francia russisztika jelen állapotáról. E kérdésről a Világirodalmi Figyelő számára cikket is ígért. Felkerestem André Mazon professzort is, az Institut des Etudes Slaves vezetőjét, az Etudes Slaves c. folyóirat egyik alapító tagját és jelenleg is tevékeny szerkesztőjét, akitől az iránt érdeklődtem, hogy a kutatók, az egyetemisták közül akadnak-e olyanok, akik az orosz forradalmi demokratákkal foglalkoznak. A Mazon professzorral folytatott eszmecsereből kiderült, hogy a francia szlavisták nem értékelik kellőképpen az orosz forradalmi demokraták jelentőségét. A professzor megkért arra, hogy disszertációm Belinszkij-re vonatkozó részét juttassam el neki közlésre.

Ny. L.

Törő Györgyi csehszlovákiai tanulmányútja

Tanulmányútam célja (1960. május 30—június 27.) az Irodalomtörténeti Intézetben készülő Petőfi-bibliográfia anyagának kiegészítése volt. Oly Petőfiről írt, a mai Csehszlovákia területén megjelent önálló magyar nyelvű műveket és hírlapi cikkeket kerestem, melyek hazai könyvtárainkban nem találhatóak meg. Itthoni előkészítő munka után, melynek során megállapítottam, hogy milyen anyagok nem találhatóak meg Magyarországon, munkám két irányú volt: egyrészt kerestem a jelzett, s itthon nem talált cikkeket, másrészt — s ez volt a jelentősebb s több időt igénylő munka: a szlovákiai könyvtárak katalógusait átnézve, ottani magyar nyelvű újságok, folyóiratok átlapozásával új, eddig még egyik bibliográfiában sem szereplő számunkra eddig ismeretlen, Petőfiről szóló cikkeket, írásokat kutattam fel s dolgoztam fel bibliográfiai szempontból.

Munkám során a különböző könyvtárakban — miután a szakemberektől érdeklődtem, mely lapokban található leginkább Petőfiről szóló cikkeket — 32 évfolyam napilapot, 60

évfolyam folyóiratot és hetilapot, 8 évfolyam évkönyvet és naptárt lapoztam át. E munka eredményeképp 172 cikket, önálló kiadványt dolgoztam fel; ebből 14 kivételével mind új, eddig nem ismert adat. Bár a rendelkezésemre álló idő arra sem volt elegendő, hogy — főleg a két háború közti, a magyar bibliográfiában még fel nem dolgozott — teljes publikált anyagot átnézzem, a szlovákiai magyar nyelvű Petőfi-irodalom többségét, a legfontosabb adatokat össze tudtam gyűjteni.

A Szlovák Tudományos Akadémia s Irodalomtörténeti Intézete, a pozsonyi Egyetemi Könyvtár dolgozói és Čaplovič elvtárs, a liceumi könyvtár vezetője a legmesszebbmenően elősegítették munkámat.

Időm nagyobb részében (május 31-től június 16-ig) a pozsonyi könyvtárakban dolgoztam. Ez idő alatt részt vettem a szlovákiai magyar írók meghívására a Rimaszombatban tartott Mikszáth-émlékünnepen s három napra Prágába látogattam. Majd több szlovákiai várost kerestem fel, elsőnek Turócszentmárton. A Matica Könyvtárában több, Pozsonyban sem található hírlap-anyagot dolgoztam fel s *Rudo Britán* elvtárs megmutatta a környéket, azokat a helyeket, hol Petőfi édesanyja született és rokonsága lakott (Necpál stb.). Kassán a könyvtárban ismét több adatot dolgoztam fel, Eperjesen pedig a volt liceumi könyvtárban számos eperjesi hírlapot néztem át s megnéztem az Eperjesi Magyar Társaság jegyzőkönyveit. A Petőfi látogatása idejéből származó jegyzőkönyvek — melyek leginkább érdekelték volna — sajnos, már nem találhatók meg, de a korábról, 1844-ből származó jegyzőkönyvekben találtam a Petőfi-kutatást érdeklő adatot. (Már 1844 tavaszán az önképzőkörben szavaltak Petőfi verset). Selmechányán *Clementis* professzorral folytattam megbeszélést egy általa készített, Petőfi és Mikszáth selmeci életét feldolgozó, még eddig ismeretlen, új adatokat tartalmazó tanulmány, s egy Petőfi szlovák fordításait tartalmazó bibliográfia tárgyában. Itt a régi magyar osztály számára részletes leírást készítettem egy eddig ismeretlen, több mint 500 lapos, a XVIII. század végéről, a XIX. sz. elejéről származó, kottákat is tartalmazó kéziratos énekeskönyvről.

Ez úton is köszönetet mondok a szlovák könyvtárosoknak s különösen kíséremnek Česnakova elvtársnőnek, hogy segítségemre voltak munkámban.

T. Gy.

Intézeti hírek

(1960. szeptember 1.—október 31.)

A szeptember 20-tól 24-ig rendezett nemzetközi Finn-ugor Kongresszuson *Képes Géza*, az Intézet tud. munkatársa A kalevala és a magyar költészet címen — finn nyelven előadást tartott. Ugyancsak *Képes Géza* előkészítő munkájának eredményeként került sor szept. 21-én a nagysikerű finn-ugor hangversenyre és irodalmi estre.

*

1960. szept. 23-án meglátogatta Intézetünket *Peter Hacks* Lessing-díjas drámaíró az NDK-ból, és felesége *Anna Elisabeth Wiede* író. A világirodalmi és XX. sz. osztályok munkatársai előtt beszámoltak művészi munkásságukról, tájékoztatást adtak az NDK színházi életéről és irodalmáról, valamint a magyar irodalom, főként József Attila németországi fogadtatásáról. (*Peter Hacks* József Attila több versét ültette át németre.)

*

A XX. századi osztály — az igazgatótanács részvételével — 1960. X. 10-én vitát rendezett Halász Gábor értékeléséről, első sorban az író tanulmányainak, kritikáinak

közelmúltban megjelent poszthumusz gyűjteménye alapján. *Bodnár György* vitaindító referátumában megrajzolta Halász Gábor kritikus pályáját a kezdő évek programszerűen konzervatív indulásától a kettétört pályája utolsó szakaszáig, amelyben a realista törekvések igénye erősödik meg. A hozzászólók (*Sötér István*, *Bóka László*, *Béládi Miklós*, *Nagy Péter*, *Kiss Ferenc*, *Ungvári Tamás*, *K. Nagy Magda*, *Szabolcsi Miklós*) elsősorban a történeti szempont fokozottabb alkalmazásával és a közelmúltban megjelent poszthumusz-válogatás kritikájával egészítették ki a vitaindító referátumot.

*

Az Intézet számos munkatársa résztvett a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1960. október 21., 22. és 23-án Pécsen megrendezett vándorgyűlésén. Október 21-én *Klaniczay Tibor* „A magyar irodalom reneszánsz korszaka”, október 22-én pedig *Barta János* „Kemény Zsigmond a szépiró” címmel tartott előadást. A vándorgyűlés harmadik napján október 23-án *Király István* bevezető előadásával ankétot rendeztek „Irodalmunk

mai helyzetéről" címmel. Az előadásokat és az ankétot követő élénk vitában az Intézet kutatói (*Gerézy Róbert, Horváth Károly, Martinkó András, Pirnát Antal, Tóth Dezső* stb.) is felszólaltak.

*

Október hó 25-én meglátogatta Intézetünket *Lilly Becher*, Johannes R. Becher özvegye és *Frau U. Hunold*, a Ministerium für Kultur der DDR munkatársa. Az Intézet vezetői és tagjai, valamint a vendégek közötti eszmecsere szó került az újabb német és magyar irodalom problémáiról, Johannes R. Becher és a magyar irodalom kapcsolatáról, a proletárirodalom közös kutatási problémáiról, Intézetünk és a Johannes R. Becher archívum jövőbeni kapcsolatáról s más kulturális kérdésekről.

*

Október hó 27-én Intézetünk vendége volt *Frau Friedel Krause*, a berlini Staatsbiblio-

thek vezető munkatársa, akivel Intézetünk néhány kutatója tárgyalást folytatott a németországi magyar proletárirodalom készülő bibliográfiája ügyében.

*

Az Intézet kiadványainak sorában megjelent Vörösmarty Mihály összes művei kritikai kiadásának I—II. kötete, melyet *Horváth Károly* rendezett sajtó alá. Napvilágot látott „Az irodalomtörténetírás forrásai”-nak (*Fontes Historiam Literariam Hungariae Spectantes*), az Intézet új kiadványsorozatának első kötete is: „Csokonai emlékek” — *Vargha Balázs* szerkesztésében. Az Irodalomtörténeti Füzetek 30. számaként *Zimándi István* „Péterffy Jenő és baráti köre” c. tanulmánya hagyta el a sajtót. Végül, megjelent az 1918—19-es forradalmak irodalmi emlékeit közreadó szöveggyűjtemény (*Mindenki újjakra készül*) III. kötete is (szerkesztette *József Farkas*).

József Attila Tudományegyetem
Magyar Irodalomtörténeti Tanszék
Könyvtára
Szeged, Egyetem u. 2—6.
6722

A kiadásért felelős: az Akadémiai Kiadó igazgatója

Műszaki felelős: Pataki Ferenc

A kézirat beérkezett 1960. VIII. 18. — Példányszám: 1100 — Terjedelm: 975 (A5) ív

Akadémia Nyomda, Budapest — 52004/60 — Felelős vezető: Bernát György

Сzemle

Békés István: Petőfi nyomában (<i>Kiss József</i>)	707
Móricz Zsigmond: Irodalomról, művészetről (<i>Vargha Kálmán</i>)	710
Kun Béla: Irodalmi tanulmányok (<i>Illés László</i>)	714
Mišianik—Eckhardt—Klanciczay: Balassi Bálint szép magyar komédiája (<i>Csanda Sándor</i>)	718
Csomasz Tóth Kálmán: A XVI. század magyar dallamai (<i>Varjas Béla</i>)	723
Weszprémi István: Magyarország és Erdély orvosainak rövid életrajza (<i>Tarnai Andor</i>) ...	726

*

Homér és Osszián. — Horváth, I. K. — K. Obermayer, E.: De vita operibusque Ladislai de Macedonia. — Sashegyi, Oskar: Zensur und Geistesfreiheit unter Joseph II. — Eötvös József válogatott pedagógiai művei. — Garas Klára: Magyarországi festészet a XVIII. században. — Stiegler István: Székesfehérvár nyomdászatának 150 éves története. — A Magyar Tanácsköztársaság dokumentumai Szegeden. — Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Évkönyve. 1955. — Acta universitatis Szegediensis. — A szegedi Pedagógiai Főiskola évkönyvei 1956—1958. — A bajai állami III. Béla ált. gimnázium jubileumi évkönyve. — O. Nagy Gábor: Mi fán terem? — (*Rába György, V. Kovács Sándor, Tarnai Andor, Bertenyi Ivan, Jenei Ferenc, Kaposi Marton, Illia Mihály, Heverde László, Kovács Sándor Iván, Lang József, Vargha Balázs*)

728

Az Intézet életéből

Mikes-kutatások	736
Külföldi tanulmányutak 1960 első felében:	738
Intézeti hírek	743

СОДЕРЖАНИЕ

Д. Том: Два «эпигона Вёрешмарти»	633
А. Диосеги: Жигмонд Юст	652
И. Немешкути: Писатели круга «Нюгат» и киноискусство в 10-ых годах	674

Небольшие статьи

Документация

Ф. Енеи: Неизвестные литературные письма из архива Баттьяни	687
Дь. Криштоф: История оды Ш. Эндрёди, сочиненной в честь открытия статуи Петёфи	692
Илона Иллеи: Неизвестные письма А. Тота. II.	697

Обзор

И. Бекеш: По стопам Петёфи (<i>Й. Киши</i>)	707
Ж. Мориц: О литературе, об искусстве (<i>К. Варга</i>)	710
Бела кун: Литературные очерки (<i>Л. Иллеи</i>)	714
Мишьяник—Экхардт—Кланицай: Изыщная венгерская комедия Б. Балашии (<i>Ш. Чанда</i>)	718
К. Чомас Тот: Венгерские мелодии XVI века (<i>Б. Варьяш</i>)	723
И. Веспреми: Краткие биографические справки врачей Венгрии и Трансильвании (<i>А. Тарнаи</i>)	726

*

Из жизни института

Ára: 12,— Ft
Előfizetés egy évre 40,— Ft

INHALT

D. Tóth: Zwei Vörösmarty-Epigonon	633
A. Diószegi: Zsigmond Justh	652
I. Nemeskürty: Die Schriftsteller des Nyugat und die Filmkunst in den Zehnerjahren ...	674

Kleinere Mitteilungen

*

Dokumentation

F. Jenei: Unbekannte literarische Briefe aus dem Batthyány-Archiv	687
Gy. Kristóf: Die Geschichte der Ode Sándor Endrődis zur Enthüllungsfest der Petőfi-Denkmal	692
I. Illés: Die unbekanntenen Briefe Árpád Tóth's II.	697

Rundschau

István Békés: In den Spuren Petőfis (J. Kiss)	707
Zsigmond Móricz: Über Literatur und Kunst (K. Vargha)	719
Béla Kun: Literarische Studien (I. Illés)	714
Mišianik—Eckhardt—Klaniczay: Die schöne ungarische Komödie des Bálint Balassi (S. Csanda)	718
Kálmán Csomasz Tóth: Die ungarischen Melodien des 16. Jahrhunderts (B. Varjas) ...	723
István Weszprémi: Kurze Biographie der Ärzte Ungarns und Siebenbürgens (A. Tarnai) ..	726

*

Aus dem Leben des Institutes

VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÖSSZES MŰVEI

(Szerkesztik: Horváth Károly és Tóth Dezső)

Az irodalomtörténeti Intézet gondozásában kiadásra kerül Vörösmarty Mihály összes műveinek kritikai kiadása. A mintegy tizennyolc kötetre tervezett sorozat első két kötete a közelmúltban jelent meg:

az 1. kötet: Kisebb költemények I. 1826-ig
Sajtó alá rendezte: Horváth Károly, Bp. 1960. (771 l.) 75.— Ft

a 2. kötet: Kisebb költemények II. 1827—39
Sajtó alá rendezte: Horváth Károly Bp. 1960. (726 l.) 75.— Ft

1961-ben megjelenik a Kisebb költemények befejező kötete, valamint Vörösmarty levelezésének kétkötetes gyűjteménye.